

Рушак І. Я., аспірант,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Бородін І. Л., д.ю.н., професор

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Досвід багатьох європейських країн доводить, що адміністративні суди є доступним і ефективним інструментом захисту прав, свобод і інтересів людини від порушень з боку органів місцевого самоврядування.

Оскільки інститут адміністративної юстиції, як окремий вид судового процесу, є досить новим для української правової системи, такий досвід вартий запозичення і в процесі правозастосування, забезпечення реалізації закріплених на законодавчому рівні правових принципів та прав особи, оскільки існує низка проблем які необхідно вирішити у найближчий час.

Перша проблема, на яку не можна не звернути увагу, пов'язана з необхідністю вдосконалення правового регулювання процесуального аспекту адміністративного судочинства. Адже відомо, що за умов нерегульованості процесуальної сторони, навіть найпрогресивніше і найгуманніше право ніколи не може бути реалізовано в усій його повноті.

Саме чітка регламентація процедурного аспекту відносин особи і влади є однією з найважливіших гарантій забезпечення законності в державному управлінні, прав і свобод людини і громадянина [1, с. 6]. За таких умов службовець органу місцевого самоврядування діє не свавільно, а керується чітко встановленим порядком. Це, з одного боку, забезпечує рівність осіб перед законом – адже до всіх однопорядкових справ застосовується однакова процедура, а з іншого – існування законодавчо встановленої процедури є вихідною точкою для здійснення судового контролю за законністю діяльності органів влади.

Не менш важливою проблемою (в контексті забезпечення прав людини) в сфері адміністративного судочинства є, на наше переконання, забезпечення доступності та справедливості судочинства шляхом оптимізації розподілу компетенції різних ланок судової системи щодо розгляду адміністративних справ. В цьому плані існує об'єктивна можливість вдосконалення системи адміністративного судочинства шляхом внесення змін щодо предметної підсудності адміністративних справ місцевим загальним судам як адміністративним судам. З огляду на це, доцільним було б поширення компетенції місцевих загальних судів як адміністративних судів на усі спори фізичних осіб із суб'єктами владних

повноважень з приводу призначення, обчислення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат непрацевдатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та інших соціальних виплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг, речового майна, пайків або грошової компенсації замість них тощо. У разі прийняття запропонованих змін до закону, ця категорія спорів повинна розглядатися місцевими загальними судами як адміністративними судами за місцем проживання фізичних осіб, що дозволить найменш соціально захищеним верствам населення захищати свої соціальні права в порядку адміністративного судочинства за місцем проживання.

Необхідно зазначити, що на сьогодні потребують свого вдосконалення норми, які гарантують розгляд адміністративним судом адміністративної справи протягом розумного строку, відсутність можливостей для затягування адміністративного процесу на будь-якій із його стадій із суто формальних підстав, а також вирішення справи колегіальним складом суду. Недотримання правил щодо колегіального розгляду адміністративної справи має суттєве значення для визначення повноважного складу суду, а тому, в разі його порушення, судові рішення підлягають обов'язковому скасуванню з направленням справи на новий судовий розгляд. Встановлення граничного строку вирішення питання про необхідність розгляду адміністративних справ в окружному адміністративному суді колегією в складі трьох суддів, унеможливило б затягування розгляду справи.

Неможливо оминати і проблему змагальності сторін у судовому процесі. У відповідності із принципом змагальності кожна із двох сторін в судовому процесі має право отримувати інформацію про факти і аргументи, якими володіє інша сторона, а також користуватись однаковими можливостями надання відповіді іншій стороні. В адміністративних справах це передбачає також те, що особа повинна мати доступ до документів, що надає суду відповідний орган публічної влади [2].

В окремих випадках позивач (заявник) також повинен мати право отримати документи, що знаходяться у володінні органу публічної влади, але які останній не використовує в своєму захисті в суді і які не долучені судом до справи. Звичайно, факт порушення провадження в справі проти органу публічної влади не створює права особи на необмежений доступ до урядових документів. Обов'язок відповідного органу обмежується, на думку Європейського суду, лише тими документами, які мають відношення до скарги заявника. Європейський суд з прав людини визнає порушенням ухвалене рішення судом, посилаючись на аргументи, про які заявникам не було нічого відомо; коли одній стороні було відмовлено в доступі до документів, що знаходились в справі; коли було відмовлено в можливості

представити певні докази; коли Суд розглянув доводи лише однієї сторони, а також коли одна із сторін не була поінформована про дату, коли відбувалось слухання у справі проти цієї сторони [3]

Отже, для належного захисту прав людини у відносинах з органами місцевого самоврядування ще недостатнім є запровадження системи адміністративних судів. Важливо і необхідно забезпечити незалежність, неупередженість та належний рівень компетентності суддів; вільний доступ до суду кожної особи; розгляд справи в розумні строки в ході судового процесу, який відповідає вимогам справедливого процесу; повагу до рішень суду з боку виконавчої влади, що має сприяти ефективності та дієвості таких рішень.

Література

1. Коліушко І. Адміністративні суди: для захисту прав людини чи інтересів держави / І. Коліушко, Р. Куйбіда // Право України. – 2007. – № 3. – С. 3-8.

2. Paul Lemmens The main features of judicial control of administrative action in the lights of the case-law of the European Court of Human Rights/ Paul Lemmens/ First Conference of the Presidents of Supreme Administrative Courts in Europe "The possibility and scope of judicial control of administrative decisions". 7-8 October 2002, Strasbourg. Conclusions – www.coe.int/T/E/Legal_affairs/Legal_cooperation/Administrative_law_and_justice/Conferences

3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.

УДК 321.02(043.2)

Сергієнко Т. І., к.п.н., доцент,
Факультет економіки та управління,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя

ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ

Реалії сьогодення свідчать, що політична дійсність України, розвиток і становлення демократичних інститутів і форм політичної влади зумовлюють необхідність підвищення політичної культури суб'єктів політичної діяльності з метою посилення відповідальності за постановку і прийняття політичних рішень. Актуальність даного дослідження зумовлена тим, що політичні рішення є одним з найважливіших елементів політичного життя.

Загальною характеристикою процесу прийняття політичних рішень займалися науковці М. Єддоус та Р. Стенфілд. Аналіз прогнозування і